

GÜNCEL FRANSIZ YÖNETİM YAZINI

Can Umut ÇİNER*

Türkiye’de son yıllarda, Fransız yönetimi ve yönetim incelemeleri yeteri kadar tanınmamakta, kamu yönetimi incelemelerinin Amerikan kaynaklı olması nedeniyle Fransa ve Kıta Avrupası’ndaki duruma pek az yer verilmektedir. Bu çalışma, Fransa’da yönetim yazınının güncel durumunu değerlendirmek, alanımızın bir başka ülkedeki durumunu irdeleyerek bundan dersler çıkarmak, dolaylı bir sonuç olarak da bu unsurun Türkiye açısından etkisizleşme nedenine belli bir açıklama bulmak amaçlarına dönüktür.

Bu makale, güncel Fransız yönetim yazınına iki açıdan irdeleyerek Türkçe yazındaki boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Birincisi, son yıllarda Fransız yönetim yazınında alanın uzmanlarının söz ettiği “önemli kriz” ve “düşüş” durumudur. İkincisi, Fransız yönetim yazınındaki yeni yönelimlerin kaynakları ile düşünsel akımlar arasındaki denge ve ilişkilerin incelemesidir.

Günümüzde, Fransız yönetim incelemelerinde üç temel akım görülmektedir. Birincisi, yönetim üzerine geleneksel “hukuk” ve “sosyoloji” ağırlıklı çalışmalarıdır. İkincisi, Fransa’nın “yönetim” sorunlarının Avrupa Birliği ölçeğinde değerlendirilmesi ekseninde düşünebileceğimiz “Avrupalaşma” çalışmalarıdır. Üçüncü grupta ise, alandaki en moda ve baskın çalışmalar olarak göze çarpan kamu politikası incelemeleri bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Fransa, yönetim bilimi, kamu yönetimi, yönetim incelemeleri, kamu politikası.*

Fransa’nın kendi tarihsel koşullarında kurduğu yönetim biçimi ya da modeli, ona öykünen ülkeleri çeşitli şekillerde etkilemiştir. Fransa, Türk kamu yönetimi yazını ve yönetim düşüncesi üzerinde de Osmanlı İmparatorluğu’ndan günümüze kadar çeşitli şekillerde etkili olmuş bir ülkedir. Söz konusu etkinin, yönetim açısından çeşitli boyutları pek çok kez inceleme konusu yapılmıştır. Bilindiği gibi, karşılaştırmalı kamu yönetimi ya da karşılaştırmalı devlet çalışmaları ekseninde, gerek yönetim biliminde, gerekse Türk kamu yönetiminin çeşitli inceleme alanlarında Fransa daima kaynak ülkelerden biri olmuştur.

Ne var ki, 21. yüzyılın başında durum oldukça farklıdır. Yönetim açısından Fransa’nın “19. yüzyıldaki altın çağı”¹ sona ermiştir. Bilin-

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, cuciner@politics.ankara.edu.tr. Bu çalışma, 18-20 Ekim 2007 tarihleri arasında Kocaeli Üniversitesi’nde gerçekleştirilen V. Kamu Yönetimi Forumu’nda sunulan bildirinin genişletilmiş biçimidir.

¹ Guy Thuillier, Jean Tulard, *Histoire de l’administration Française, Que sais-je?*, PUF, Paris, 1984, s.19.

diği gibi, ülkelerin uluslararası sistemdeki gücü, o ülkenin model olarak alınmasının başlıca nedenlerinden biridir.² 19. yüzyıl Fransa'sı bir dünya devletidir. Yönetimde, Fransız Devrimi mirası üzerine yönetimin örgütlenmesi ve personele ilişkin reformlar yapılarak, 19. yüzyıl Fransız yönetim modeli, bir başka deyişle *Napolyon Modeli* ortaya çıkmıştır. Özellikle 1799 - 1815 dönemi, Napolyon'un doğrudan yönetimi altındaki Belçika, Hollanda vb. topraklar, Napolyon'un ailesi tarafından yönetilen Westfalya, İspanya vb. devlet, sömürge-yarı-sömürge devletler ve Prusya³ gibi bu modeli kendi siyasal iradesiyle uygulayan ülkeler,⁴ söz konusu yönetim modelinin etkisi altında kalmıştır. Fransa diğer ülkelere benzer biçimde Osmanlı İmparatorluğu'nu da yakından etkilemiştir. Yönetimsel olarak, ilk modern belediye teşkilatımız ve il yönetimi sistemimiz Fransa'dan alınmıştır. Ancak, 21. yüzyıl Fransa'sı, 19. yüzyıl Fransa'sının güç ve model ihraç eden yapısından oldukça farklı olup, diğer ülkelerin öykündüğü bir yönetim modeline sahip olmaktan uzaktır.⁵

YÖNETİM BİLİMİNİN KRİZİ TARTIŞMALARI

Fransız yönetim bilimi üzerine son dönemde önemli eleştiriler ve tartışmalar yapılmaktadır. Özellikle, yönetim alanının en önemli bilimsel dergilerinden biri olan *La Revue Administrative* son dönemde yönetim biliminin krizi üzerine birçok eleştiri yazısı yayınlamış ve bazı noktaların altını çizmiştir. Yönetim bilimindeki kriz ve düşüş üzerine son dönem çıkan bu yazılarda öne sürülen saptama ve savlar toplu bir biçimde değerlendirildiğinde şu sonuçlar oldukça çarpıcıdır.

² Gülnihal Bozkurt, *Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1996, s.12.

³ Prusya ile Fransa ilişkisi karşılıklıdır. 1794'te Napolyon Prusya yasalarını Fransızcaya çevirtmiş; Prusya'nın yönetim yapısını incelemiştir. Fransız Devrimi ise 19. yüzyılda sadece Prusyalı liberalleri değil, reformcuları da derinden etkilemiştir. Gérard Marcou, "L'Administration Publique en Allemagne et En France: Des systemes différents, des valeurs communes", *Revue Française d'Administration Publique*, No.78, Mai-Juin 1996, s.357.

⁴ Bernd Wunder, "Le Modèle Napoléonien d'Administration: Aperçu Comparatif", Bernd Wunder (ed.), *Les Influences du Modèle Napoléonien d'Administration Sur L'Organisation*, IIAS, Bruxelles, 1995, s.11-19.

⁵ Araştırdığımız kadarıyla, Fransa'nın Osmanlı İmparatorluğu yönetim sistemi üzerindeki değişim etkilerini, mekanizmasını ve politikasını konu eden herhangi bir çalışmanın olmaması bu alandaki en büyük eksikliklerden biridir. Bu konuya paralel olarak, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Fransız çıkarlarına ilişkin yetkin bir çalışma için bkz: Jacques Thobie, *Intérêts et Impérialisme Français dans l'Empire Ottomane (1896-1914)*, Paris, Publications de la Sorbonne, 1977.

İlk saptama, Fransız Yönetim Bilimleri Enstitüsü'nün (Institut Français de Science Administrative - IFSA) etkisizleştiğidir. 1947 yılında René Cassin'in girişimleriyle kurulan IFSA, Brüksel'deki Uluslararası Yönetim Bilimleri Enstitüsü'nün (IIAS) ulusal şubesini oluşturmak, yönetim bilimlerinin etki alanını akademik ve pratik düzeyde arttırmak amacıyla kurulmuştur. IFSA, Danıştay başkan yardımcısı tarafından yönetilmekte ve ona yardımcı olmak üzere 5 üst düzey bürokrattan oluşan bir ekip ve bir Genel Sekreter ile faaliyetlerini sürdürmektedir. IFSA'nın asil, gönüllü ve şeref üyesi olmak üzere 550 civarında üyesi bulunmaktadır.⁶ Üye olabilmek, Enstitü üyelerinden birinin teklifi ve yönetimin onayı ile gerçekleşmektedir. Bürosu Fransız Danıştay'ı içinde olan IFSA her yıl düzenli bilimsel toplantılar düzenlemekte, IIAS'ın uluslararası toplantılarına katılmakta ve bunları yayımlamaktadır.⁷ IFSA'nın eski genel sekreterlerinden Bonichot'nun yönetim biliminin Fransa'daki durumunu tartışan kısa bir makalesinde yönetim biliminde iki akımın etkili olduğu, bunlardan birinin kamu işletmeciliği diğeri- nin ise hukuk olduğu belirtmektedir. Bonichot'ya göre, uluslararası yönetim yazını her ne kadar "hukuk" ağırlıklı incelemelere çok sınırlı düzeyde yer verse de, IFSA'nın önceliği hukuktur.⁸ Bonichot, yönetim bilimini hukuk bilimleri içinde özerk bir alan olarak tanımlamakta ve yönetim alanındaki çalışmaların genelde üst düzey bürokrasiden geldiğini ileri sürmektedir.⁹ IFSA'nın bugünkü durumunu değerlendiren yönetim bilimci Chevallier'e göre Enstitü'nün mesleki eğitim faaliyetleri oldukça yavaşlamış, akademik faaliyetler ve araştırmacıların karar mekanizmalarına etkileri ve katkıları yok denecek kadar azalmıştır. Chevallier'e göre üst düzey bürokrasinin IFSA üzerindeki belirleyici etkisi, IFSA'nın Fransız yönetim bilimi üzerinde etkisizleşmesi sonucunu getirmiştir.¹⁰

İkinci saptama, 1945 yılında kurulan ulusal yönetici yetiştiren eski adıyla Ulusal Yönetim Okulu (Ecole Nationale d'Administration), yeni

⁶ Michel Franc, "L'Institut français des sciences administratives aujourd'hui et demain", *L'Etat de Droit Mélanges en l'honneur de Guy Braibant*, Dalloz, Paris, 1996, s.221-228.

⁷ Séverine Brondel, L'Institut français des sciences administratives, *AJDA*, No.35, 2005, s. 1930-1931.

⁸ Jean Claude Bonichot, "Où en est la science administrative?", *AJDA*, 2003, s.961.

⁹ Séverine Brondel, *a.g.k.*

¹⁰ Jacques Chevallier, merkezi Paris'te olan, Paris 2 Üniversitesi'ne bağlı Yönetim Bilimi İnceleme ve Araştırma Merkezi'nin (Centre d'Etudes et de Recherches de Science Administrative - CERSA) başkanıdır. 6 Haziran 2007 tarihinde CERSA'da, Prof. Jacques Chevallier ile makalenin savları üzerine bir görüşme yapılmıştır. Kendisine teşekkürlerimi sunuyorum.

adıyla Avrupa Yönetişim Okulu'nun (Ecole européenne de Gouvernance - ENA) köklü bir dönüşüme uğradığıdır. ENA'nın tarihsel olarak en temel görevleri, üst düzey yönetici yetiştirmek, yöneticilerin mesleki formasyonlarına yönelik eğitimler vermek ve yönetim alanında araştırmalar yapmak ve yaptırmaktır. Yönetim ve akademik çevrelerde 2000'li yılların başından itibaren ENA'nın işlevleri üzerine yoğun tartışmalar yapılmış, ENA sistemi yoğun eleştiriler almıştır.¹¹ Devlet reformu kapsamında, 2002 yılından beri ENA bir dizi reform hareketi içine girmiş, aynı yılda Uluslararası Kamu Yönetimi Enstitüsü (IIAP) ile ENA birleştirilmiştir.¹² Daha sonra ENA içinde, özellikle giriş sınav sistemini düzenleyen bir dizi yenilik getirilmiş, eğitim programları yeniden düzenlemiştir.¹³ 2005 yılında yayımlanan iki kararname ile ENA bugünkü görünümünü kazanmıştır.¹⁴ Bu kapsamda ENA, merkezini Paris'ten "Avrupa'ya açılmak için"¹⁵ AB'nin ikinci başkenti olan Strasbourg'a taşımış, sisteminde köklü değişiklikler yapmıştır. Kısaca, yapılan reformlar, ENA'nın kamu işletmeciliği ilkelerini benimsemesi ve Avrupalılaşıma anlayışı çerçevesinde kendi faaliyet alanını Fransa odağından AB odağına kaydırması ile sonuçlanmıştır. Bu yönüyle de ulusal çapta yönetici yetiştirme anlayışından AB çapında yönetici yetiştirme anlayışına doğru bir değişim yaşanmıştır.¹⁶ ENA'nın dönüşümü kendi tarihsel rolü içinde, karşılaştırmalı ve ayrıntılı olarak incelenmesi gereken bir konudur.

Bu iki saptamaya ek olarak yönetim incelemelerinde, bazı çok temel eleştiri noktaları bulunmaktadır. Buna göre yönetim biliminin krizinin nedenlerini şu şekilde özetlemek mümkün görünmektedir:

---

¹¹ Basında da bu konuya ilişkin önemli yazılar çıkmıştır. Bunlardan biri ENA'nın Amerikan işletme okuluna dönüştüğünü iddia etmektedir. Alain Garrigou, "Comment Sciences-Po et L'ENA deviennent des 'business schools'", *Le Monde Diplomatique*, Novembre 2000.

¹² Décret n° 2002-49 du 10 janvier 2002 relatif aux missions, à l'administration et au régime financier de L'Ecole Nationale d'administration.

¹³ Décret n° 2002-50 du 10 janvier 2002 relatif aux conditions d'accès et aux régimes de formation à L'Ecole Nationale d'administration.

¹⁴ Décret n° 2005-355 du 18 avril 2005 modifiant le décret n° 2002-49 du 10 janvier 2002 relatif aux missions, à l'administration et au régime financier de L'Ecole nationale d'administration; Décret n° 2005-1722 du 30 décembre 2005 modifiant le décret n° 2002-50 du 10 janvier 2002 relatif aux conditions d'accès et aux régimes de formation à l'Ecole nationale d'administration.

¹⁵ ENA, *Rapport Annuel de l'ENA 2005*, Août 2006, s.3.

¹⁶ Phillippe Yolka, "ENA: aliénation sans déclassement", *AJDA*, 2005, s.2313

1. Yönetim bilimcilerin, Anglo-Amerikan yaklaşımdan günden güne daha çok etkilenmesi ve giderek bu yaklaşımı daha çok benimsemeleri¹⁷
2. Avrupa bürokrasisinin yükselişi ve Avrupa çalışmalarının önem kazanması karşısında yönetim bilimi uzmanlarının pasif kalmaları¹⁸
3. Üniversitelerde yönetim konusunda öğrencilere tavsiye edilebilecek düzeyde yetkin yönetim bilimi araştırmalarının noksanlığı ve Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi'nin (Centre National de la Recherche Scientifique – CNRS) bilim öncelikleri içinde yönetim biliminin olmaması, bu alanda çalışan genç araştırmacıların gün geçtikçe alandan uzaklaşmaları ve özellikle yönetim bilimi konusunda doktora tezi yazma olanaklarının kısıtlılığı¹⁹
4. Gerçeklikten kopuk, soyut, genel geçer kalıplara sıkıştırılmış ve körleştirici bir biçimsellik arayışı içinde olan çalışmaların yazında önemli bir ağırlığının olması²⁰
5. Yöneticilerin yönetim uzmanlarının çalışmalarına güvenmemesi, somut adımlarda bu çalışmaları gerektiği gibi kullanmaması²¹ ve yönetim üzerine çalışanların yöneticinin deneyiminden yararlanmaması, yönetimi bir çeşit kurgu (fiction) olarak görmeleri.²²

Fransa'nın, merkez ülkelerden biri olarak, kendi gücünün uluslararası anlamda zayıflaması nedeniyle, pek çok sosyal bilim dalında olduğu gibi yönetim yazınında da Amerika Birleşik Devletleri (ABD) karşısında gerilediği yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır. Touraine'e göre üniversitelerdeki ve araştırma merkezlerinin olanaklarındaki sıkıntılar ve bunların sonucu olarak akademik üretimdeki zayıflık, genel olarak Avrupa'nın sorunudur.²³ Bunun da temel olarak iki nedeni bulunmakta-

---

¹⁷ Sylvaine Gunzburg, "Sur la nécessité de critiquer les travaux de science administrative", *La Revue Administrative*, No.349, 2006, s.41; Louis Bretteville, "La crise de la science administrative", *La Revue Administrative*, No. 317, 2000, s. 502.

¹⁸ Bretteville, *a.g.m.*, s. 502.

¹⁹ *a.k.*

²⁰ Sébastien Lenain, "Ne pas voir en science administrative", *La Revue Administrative*, No.347, 2005, s. 479; Claude Goyard, "La crise de la science administrative", *La Revue Administrative*, No.301, 1998, s.120.

²¹ Sylvaine Gunzburg, *a.g.m.*, s.41.

²² Guy François, "Dix années d'études sur la science administrative", *La Revue Administrative*, No.355, 2007, s.41.

²³ Alain Touraine, "Les politiques de la science, entre recherche et société", V. Duclert –A. Chatriot (ed.), *Quel Avenir Pour La Recherche?*, Flammarion, Paris, 2003, s. 55-56.

dır. Avrupa'nın küresel karar mekanizmalarındaki ağırlığının azalması ve yine küresel elitlerin (nitelikli işgücünün) çeşitli olanaklar sunan Amerika'ya çekilmesidir.

Fransız alanyazınının kendine ilişkin saptamaları oldukça açık ve acımasız görünmektedir. ABD ya da Anglosakson ruhun ağırlığı altındaki Fransız yönetim düşüncesi 1980'li yıllardan sonra hangi özelliklere sahiptir? Bu özelliklerin üzerinde durarak, yönetim yazınımıza ilişkin bazı saptamalar yapmak mümkün müdür?

Terminolojiye ve İnceleme Konusuna İlişkin

Fransa'da yönetim incelemeleri olarak tanımladığımız çalışma alanı, terminolojik olarak bazı sıkıntılarla doludur. Daha en başta, alanın adlandırılmasında karmaşa vardır. *Yönetim bilimi* ve *kamu yönetimi* kavramları ile *yönetim bilimi* ve *yönetim bilimleri* kavramları arasındaki farklar açıkça tanımlanmamış, aynı alanın adlandırılışı farklı yazarlar tarafından farklı biçimlerde yapılmıştır. Yönetim bilimi ve kamu yönetimi kavramları arasındaki ince ayırım, bu çalışmanın konusu olmamakla birlikte, tarihsel olarak incelenmesi gereken bir durumdur. Ancak şu kadarı belirtilebilir ki, Fransa için yönetim biliminin inceleme nesnesi kamu yönetimidir.²⁴ Yönetim bilimi ile yönetim bilimleri arasındaki farkı anlamlandırmak ve ayırtırmak ise göreceli olarak daha kolaydır. Yönetim bilimi (science administrative), Fransa'da yönetimi incelemenin tek bir yöntemi ve biçimi olduğunu savunanların kullandığı bir terminoloji olarak değerlendirilmektedir. Yönetim bilimleri (sciences administratives) ise yönetimi incelemenin diğer disiplinleri de zorunlu olarak içerdiğini kabul edenlerin savunduğu terim olmuştur. Yönetim bilimleri terimi, kamu yönetimi ile özel yönetimin örgüt bilimi paydasında bulunduğu bir perspektife sahiptir.²⁵

Fransa'da yönetim terminolojisi ve inceleme konusunda Lalumière'in deyiimiyle bir anarşi söz konusu olmuş, her yazar yönetsel olguyu kendine göre tanımlamaya çalışmıştır.²⁶ Bu farklılıklar ya da tanımlardaki uyumsuzluklar, inceleme alanının, disiplinleşmeden

²⁴ Can Umut Çiner, "Fransız Yönetim Düşüncesinin Gelişimi: Polis Biliminden Örgüt Bilimine", *Yayıma Kabul Edilmiş Çalışma*, Haziran 2008.

²⁵ Gérard Timsit, "La Science Administrative d'Hier a Demain...Et Apres Demain", *Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et a l'Etranger*, No.4, 1982.

²⁶ Catherine Lalumière, *Science Administrative, 1973-1974*, Centre d'Etudes et de Recherches de Science Administrative, Paris, 1974, s. 1-2.

bağımsız olarak hukuk, sosyoloji ve siyaset bilimi arasında bir yerlerde olduğunun bir göstergesi olmuştur. Bu anlamda yönetim incelemelerinde, Fransa özelindeki durum, tarihsel olarak, alanın kavramları, nesnesi ve yöntemi üzerinde bir tür uzlaşmama öyküsü olarak da değerlendirilebilir. Hatta Fransız yönetim bilimci Timsit'e göre daha da ileri gidilerek, disiplinin yerinin, kavram ve kategorilerindeki farklılaşmanın sonucu olarak yönetimin epistemolojik bağımsızlığı sorunu vardır. Bu sorun da, zorunlu olarak nesne ve yöntem tartışmasına yol açmaktadır.²⁷ Fransa'da devlet bilimleri, yönetim bilimleri, kamu yönetimi, kamu politikası vs. gibi çok çeşitli çalışma başlıkları altında toplanabilen bir yönetim bilgisi vardır. Bu birçok alandan beslenen yönetim bilgisi oldukça nazık bir konudur. Özellikle, Fransa'da kamu yönetimi disiplini üzerine bir tartışma yapmak oldukça zordur. Bu türden bir tartışma her ne kadar Timsit tarafından yapılmış olsa da, alanın uzmanları arasında bu konuda da bir uzlaşma söz konusu değildir.²⁸

1980'LERE KADAR ANA AKIMLAR: Hukuk, İşletme ve Sosyoloji

19. yüzyıl Fransa'sındaki yönetim incelemeleri hukuki, iktisadi, toplumsal, siyasal ve yönetsel bilgilerin faydacı bir biçimde bir araya getirilmesinden oluşan bir bütün olarak değerlendirilebilir. 19. yüzyıl Fransız yönetim bilimi, kameralist dönemin mirası üzerine, bilimsel bir 'yönetim' bilgisi oluşturmaya çalışmıştır. Charles - Jean Bonnin'in katkılarıyla sosyal bilimlerin bir kolu olarak kendi başına, belirgin özellikleri ve ilkeleri olan, yönetim hukukunun yanında ve onunla bağlantılı bir bilimden söz edilmeye başlanır.²⁹ Aynı dönemde önem kazanan "hukuk" incelemeleri, bir başka deyişle yönetim hukukunun zamanla egemen olması, Fransız yönetim incelemelerinde yeni bir evreye geçişin habercisi olmuştur.³⁰ Yönetim incelemeleri, özellikle Vivien ile birlikte hukuk egemenliğine girmiş, yönetim hukuku, yönetsel gerçekliği anlamak için 1980'li yıllara kadar en baskın yaklaşım olmuştur.

²⁷ Gérard Timsit, "La Science Administrative d'Hier a Demain...Et Apres Demain", s. 930-931.

²⁸ Gérard Timsit, "L'interdisciplinarité dans la recherche administrative en Europe", *Théorie de l'administration*, Economica, Paris, 1986, s.17-42.

²⁹ Georges Langrod, "La science de l'administration publique en France au 19ème et au 20ème siècle, Aperçu historique et état actuel - I", *La Revue Administrative*, No.79, Janvier - Février, 1961, s. 6-7.

³⁰ Jacques Chevallier ve Danièle Loschak, *Science Administrative*, Tome 1, LGDJ, Paris, 1978, s.22.

Kamu hukuku ağırlıklı pozitivist bakışa göre, yönetim bilimi ile yönetim hukuku arasındaki sınırlar kesin değildir.³¹ Ayrıca, yönetim bilimi, *betimleyici* bir disiplin olarak belirlenirken, yönetim hukuku tündengelimci mantığa dayanan, belirli bir sistematığı olan *normatif* bir disiplin olarak tanımlanmıştır.³² Yönetimsel gerçekliği anlamının en yetkin yolunun hukuk olduğu konusu özellikle 1960 ve 1970’lerde, yönetim bilimi başlığı altında yapılmış çalışmalarda oldukça net bir biçimde görmek mümkündür.³³

Hukuk ağırlıklı incelemelerin yanında, 20. yüzyılın başında Henri Fayol ile Fransa’da örgüt bilimine doğru açılan bir başka akım daha ortaya çıkmıştır. Örgüt biliminin Fransa’daki temsilcileri, süreç içinde işletmeci yaklaşımı temsil etmeye başlamışlardır. Bu anlamda, işletmeci bakış, Fransa’da 1960’lı yıllardan itibaren yine tartışılmaya başlayan ancak asıl olarak 1980’li yıllardan itibaren ağırlığını koyan bir yaklaşım olmuştur. Kamu yönetiminde işletme tekniklerinin uygulanmasını öneren bu yaklaşım, Fransa’da etkinlik, verimlilik ve rasyonalizasyon temaları etrafında önem kazanmaya başlamıştır. Bunun sonuçlarından biri, kamu işletmeciliği programlarının görülmesi ile somutlaşmıştır. *Yüksek Ticaret Okulu (Ecole des Hautes Etudes Commerciales)* ve *İktisadi ve Ticari Bilimler Yüksek Okulu’ndaki (Ecole Supérieure de Sciences Economique et Commerciales)* programlar ve bu okulların dışında özel bir enstitü biçiminde örgütlenmiştir. Kamu İşletmeciliği Enstitüsü (Institut du Management Public) ve onun çıkardığı *Politiques et management public* adlı dergi de işletmeci yaklaşımı temsil etmesi bakımından oldukça önemlidir.

Hukuki ve işletmeci yaklaşımın yanında, 1960’lı yıllarda sosyoloji ağırlıklı bir başka görüş ortaya çıkmıştır. Özellikle örgütler perspektifini ve hukuk yaklaşımını Amerikan sosyoloji geleneği içinden farklı bir biçimde yorumlama eğilimi ile birleşmiştir. Yaklaşım, Michel Crozier³⁴ tarafından Fransa’da Örgütler Sosyolojisi Merkezi (Centre

³¹ Andy Smith, “Studying Administrative Reform in Britain and France: Academic Questions, Traditions and Debates”, *Public Policy and Administration*, Vol. 16, No. 4, 2001, s. 12.

³² Jacques Chevallier, “Administrative Science in France”, *The Modern State and its Study*, W. Kickert, R. J. Stilman (ed.), Edward Elgar, 1999, s.88.

³³ 1960 ve 1970’lerdeki bu çalışmalar için R. Drago, C. Debbasch ve G. Langrod’nun çalışmalarına bakılabilir.

³⁴ Crozier’in en önemli çalışmaları: *Le phénomène bureaucratique*, Le Seuil, Paris, 1964; *Etat modeste, Etat moderne*, Fayard, Paris, 1987; *Le phénomène bureaucratique*, Le Seuil, Paris, 1964.

de la sociologie des organisations - CSO) kuruluşu aracılığı ile yerleşmiştir. Burada Fransız yönetiminin işleyişi, modernizasyonu, merkez-çevre ilişkisi gibi konular incelenmeye başlanmış, bürokrasi eksenli incelemeler ön plana geçmiştir.³⁵ Crozier, tüm çalışmalarında Amerikan sosyoloji geleneğinden etkilenmiş ve Fransa'da o geleneği yerleştirmeye çalışmış uzmanlardan biri olarak bilinmektedir.³⁶ Amerikan örgütler sosyolojisinin Fransa'da yerleştirilmesine dönük bu çalışmalar pek çok eleştiri almış, özellikle örgütler dünyasının kendi içine kapalı dünyası ve inceleme yöntemindeki sorunlar üzerine önemli tartışmalar yapılmıştır.³⁷ Ancak bu tartışmaların alanı dönüştürme bakımından etkisinin sınırlı kaldığı söylenebilir.

Yine 1960'larda, o tarihe kadar yapılan yönetim incelemelerinde ihmal edilen boyutlardan biri olduğu düşünülen yönetim tarihi incelemeleri önem kazanmaya başlamış ve yönetim tarihi yeni bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır.³⁸ Özellikle Pierre Legendre ve Guy Thuillier'nin eserleri bu alanda temel eserler olarak kabul edilmiştir.³⁹ Yönetim tarihi çalışmaları ve bunun üzerinden yapılan çeşitli tartışmalar günümüz Fransa'sının önemli araştırma alanlarından biridir.⁴⁰

GÜNÜMÜZ FRANSASINDA YÖNETİM İNCELEMELERİ

1980'lerden sonra Fransız yönetim incelemelerinde yönetsel olguya yaklaşım ve tanımlama biçimi önemli ölçüde değişmiştir. Bu durumu devletin ve yönetimin değişiminin zorunlu sonucu olarak değerlendirebiliriz. Bir yandan, yönetimin toplumdaki yerinin değişmesi, bir başka deyişle devlet biçiminin değişmesi; diğer yandan yönetimin, 19. yüzyıldan bu yana zorunlu olarak onun incelenmesinin ve bu alanda

³⁵ 1960'ların ikinci yarısından sonra, CSO bünyesinde P. Grémion, J. Lautman, J.P. Worms, E. Friedberg ve D. Desjeux'nün çalışmaları dikkat çekicidir.

³⁶ Andy Smith, *a.g.m.*, s.12 ; Lalumiere, *a.g.k.*, s. 67.

³⁷ J. C. Thoenig ve J. C. Willig, "Note Critique sur l'analyse organisationnelle: démarche scientifique et phénomène culturel", *Sociologie du Travail*, 1966, No.3, s.317.

³⁸ François Burdeau, *Histoire de l'administration française du 18e au 20e siècle*, 2. édition, Montchrestein, Paris, 1994, s.11.

³⁹ Bu çerçeveden bakıldığında iki önemli eser bu alandaki çalışmaların öncülüğünü ve tetikleyiciliğini yapmıştır. Bunlardan ilki, Pierre Legendre'in 1968 yılında yayınladığı "1750'den Günümüze Kadar Yönetim Tarihi" (*Histoire de l'administration, de 1750 à nos jours*), diğeri ise Guy Thuiller'in "Yönetimin Tanıkları" (*Temoins de l'administration*) adlı çalışmadır.

⁴⁰ Bu alandaki çalışmaları takip etmek için *La Revue Administrative* adlı dergiye bakılabilir.

bir bilgi birikiminin de biçim değiştirmesinin sonucudur.⁴¹ Bir başka deyişle, yönetimin değişmesinin, sorunsalların farklılaşmasından, alandaki paradigmaların, modellerin yeniden tanımlanmasına kadar birçok perspektiften anlaşılabilir yönelimleri bulunmaktadır.

Yönetime ilişkin yaklaşımların ve çalışmaların çok boyutluluğu Jacques Chevallier'e göre, Fransa'da zaman içinde çok-disiplinlilikten (multi-disiplinlerlikten) disiplinler-arasılık (inter-disiplinlerlik) konumuna doğru bir yönelime işaret etmektedir. Burada, multi-disiplinlerlik, yönetimin yönetim hukuku, sosyolojisi, psikolojisi, tarihi vb. disiplinlerden beslenmesine işaret etmektedir. Multi-disiplinlerlikten inter-disiplinlerliğe geçiş, Chevallier'e göre, yönetimin heterojen, parçalı ve bölünmüş yapısının zorunlu olarak başka disiplinlerden beslenmesini gerektirmektedir. Burada farklı görüşteki yönetim ve siyaset bilimciler arasındaki tartışma, yönetim bilimlerinden bir yönetim bilimine geçme tartışmasıdır. Chevallier'e göre, yönetsel olguyu incelemek birden çok yaklaşımın, yöntemin ve nesnenin birbirleriyle buluşmasını zorunlu olarak gerektirmektedir. Bu bağlamda, Chevallier "yönetimin bir kavşak bilim" olarak tanımlanması gerektiğini ve yeni paradigmalara açılması gerektiğini savunmaktadır. Söz konusu yeni paradigmalara açılış, günümüzde kaçınılmaz olarak Anglo-Sakson dünyanın disiplinler etkilerine açık olmayı kabulleniş anlamına gelmektedir. Chevallier'nin disiplinin inter ve multi olması üzerine değerlendirmesi, bize Fransız yönetim biliminin disiplin olarak sıkıntılarını anlatması bakımından oldukça önemlidir. Ayrıca, yönetime ait inceleme nesnelere farklılaşması zorunlu olarak incelemelerin de sınıflandırılmasındaki zorluğa işaret etmektedir.

Fransız yönetim incelemelerinde hukuk, sosyoloji ve daha sonra ortaya çıkan işletme ağırlıklı çalışmalar varlığını sürdürürken, bunların yanında ve bazıları ile iç içe geçmiş bir biçimde, *kamu politikası* ve *Avrupalaşma* çalışmaları, yönetim incelemelerinde yükselen çalışma alanları olarak göze çarpmaktadır.

Fransa'da halen hukuk ve sosyoloji ağırlıklı çalışmalar varlığını sürdürmekle birlikte, hukuk yaklaşımı üzerinde Avrupa Birliği normlarına uyum ve karşılaştırmalı hukuk göreceli olarak gelişen bir alandır. Her ne kadar hukuk ağırlıklı çalışmalarda yönetsel gerçeğin

---

⁴¹ Jacques Chevallier, "Le Regard des sciences sociales", Françoise Gallouédec-Genyus (ed.), *Propos de l'Administration Française*, La Documentation Française, Paris, 1998, s.175.

salt hukuk ile anlaşılabilceği yavaş yavaş terk edilmeye başlansa da, özellikle kamu ve idare hukukçularının önemli bir bölümü bu geleneği sürdürme arzusundadır. Yine de burada özellikle vurgulanması gereken, Fransa’da hukuk incelemeleri diğer alanlara kıyasla kendi özgünlüklerini yansıtmaları bakımından en nitelikli çalışmalardır.

Örgütler sosyolojisi cephesinde ise CSO çalışmalarına devam etmekle birlikte, son 15 yılda, Merkez üzerinde uluslararasılaşmanın ve Anglo Sakson etkisinin artarak devam ettiği vurgulanmaktadır. Bu anlamda işletmeci akımla birleşen örgütler sosyolojisi yaklaşımında, bir tür örgütler sosyolojisi yaklaşımından örgütler teorisine doğru bir yönelmenin olduğu vurgulanmaktadır. Fransa özelinde örgüt sosyolojisi çalışmalarının tarihsel mirasa uygun olarak Amerikan yönelimi, son yıllarda işletmeci akıma daha da yakınlaşmasıyla sonuçlanmıştır.⁴²

Geleneksel olarak hukuk gibi sosyoloji de Fransız akademisinin diğer Avrupa ülkelerine kıyasla güçlü olduğu alanlardan biridir. Ancak her iki akımın da kamu işletmeciliği yaklaşımının etkisi altında olduğu görülmektedir. İşletmeci akım, 1980’lerden sonra tüm dünyada olduğu gibi Fransa’da da ağırlığını hissettirmeye başlamıştır. İşletme yönetimi ile kamu yönetiminin tamamen farklı olduğunu ve işletme yönetiminin ona üstün olduğu varsayımından yola çıkan işletmeci yaklaşım, gerek kurumlarda, gerekse akademide önemli bir yer kaplamaktadır. Djelic’e göre, 1980’lerin başındaki bu köklü değişim, Anglo-Amerikan dünyadan transfer niteliğinde olup, daha sonra doğrusal bir evrim geçirmiştir.⁴³ Kısaca, Fransız kamu dünyasının ve kurumlarının işletmeci yaklaşımla bütünleşmesi Fransa için bir devrim niteliğindedir.⁴⁴ Bu anlamda da, Fransız hukuku ve yönetiminde işletmeci teknikler üzerine yazın oldukça gelişkindir.⁴⁵

---

⁴² Catherine Ballé, *Sociologie Des Organisations: Les Dernières Évolutions D’une Tradition (1990-2006)*, 27-06-2007, [Erişim Tarihi: 01.08.2008], http://www.cso.edu/fiche_actu.asp?actu_id=563

⁴³ Marie-Laure Djelic, “L’arrivée du management en France: Un retour historique sur les liens entre managérialisme et Etat”, *Politiques et management public*, Vol. 22, No.2, 2004, s.13.

⁴⁴ a.k., s.14

⁴⁵ Bkz: Lionel Chaty, *L’administration face au Management*, L’Harmattan, Paris, 1997; Jean Marc Weller, *L’Etat au guichet: sociologie cognitive du travail et modernisation administrative des services publics*, Désclée de Brouwer, 1999; Serge Valleront, *Le débat public: une réforme dans l’Etat*, LGDJ, Paris, 2001; Sylvie Trosa, *Vers un management post bureaucratique la réforme de l’Etat, une réforme de la société*, L’Harmattan, Paris, 2007; Henri Guillaume, G. Dureau, F. Silvent, *Gestion Publique: L’Etat et la Performance*, Presses de Sciences Po, Paris, 2002.

Avrupalılaşma alışmaları

Yönetimdeki değişme çabalarının en önemlilerinden biri kuşkusuz Avrupa Birliği ekseninde yapılan reformlardır. Söz konusu reformların odağında, devlet ile toplum arasındaki ilişkilerin değiştirilmesi ve bunun tüm yönetim yapısına etkileri bulunmaktadır. Devlet reformunda Fransa, merkeziyetçi yapısını değiştirmiş, bürokrasisini döneme uydurmaya çalışmıştır.⁴⁶ İkinci olarak, merkez ile yerel arasındaki ilişkilerde yerelleşme ve bölgeselleşme politikasını özellikle 1990'lardan sonra hızlandırmıştır. Üçüncü olarak da, liberal ekonomik düzenin gereklerini yönetim modelinde sosyal unsurları geriye iterek yerine getirmiştir.⁴⁷ Tüm bu değişmenin bağlamı, Fransa'nın neoliberal anlayışa tam olarak eklenmesi olarak değerlendirilmektedir.

Liberal işletmeci yaklaşımın Avrupa Birliği etkisiyle birleşmesi, *Avrupa İdari Alanı ve Avrupalılaşma* tartışmaları üzerinden yapılmıştır. Özellikle, bu iki ana akım, son dönemde yönetim alanında en moda çalışma başlıklarından biri haline gelmiştir. Ayrıca, *kamu yönetiminin Avrupalılaşması* konusu tüm bu çalışma konularının ve yönetim incelemelerinin içinde sivrilmiştir. Avrupa'nın bütünleşmesinin ulusal devletlere yönetsel etkilerinin incelenmesi, uluslararası anlaşmaların durumu, yetkilerin dağılımının biçiminin ve yönteminin değişmesi, Anayasa tartışmaları, uzmanlık bilgilerinin paylaşımı, değerlendirilmesi gibi birçok yeni çalışma alanı öne çıkmıştır.⁴⁸

Avrupalılaşma konusu ise kendi başına önemli bir inceleme alanı olan *Avrupa alışmaları*'nın içinden doğmuştur. Avrupa alışmaları ile Avrupalılaşmayı birbirinden ayırmak gerekir. Avrupa alışmaları daha çok Avrupalı devletlerin egemenlikleri ve Avrupa'nın bütünleşmesinin doğası üzerine incelemeleri temel alırken, Avrupalılaşma temel olarak Avrupa'nın bütünleşmesinin üye devletler üzerine etkilerini incele-

---

⁴⁶ Gérard Timsit, "La Réforme Managériale de l'Etat: Le Cas de la France", *Seminario Internacional a Reforma Gerencial Estado*, Brasilia, 1998, [Erişim Tarihi: 05.09.2007], http://www.planejamento.gov.br/arquivos_down/seges/publicacoes/reforma/seminario/TIMSIT.PDF

⁴⁷ Fransız yönetimindeki hızlı değişme ve yönetimin krizde olduğu yönünde tartışmalar özellikle 1990'lardan sonra alevlenmiş, değişimin yönelimi ve aktörleri üzerine oldukça ciddi tartışmalar yapılmıştır. 1991 yılında Fransız Siyaset Bilimi Birliği'nin düzenlediği "Fransız Yönetim Modeli Krizde mi?" sorusuna akademiden gelen yanıtlar oldukça çarpıcı biçimde yönetimdeki değişmeyi anlatmaktadır. Pierre Muller, *L'Administration française est-elle en crise?*, L'Harmattan, Paris, 1992.

⁴⁸ Bruno Palier, Yves Surel (ed.), *L'Europe en Action, L'Européanisation dans une perspective comparée*, L'Harmattan, Paris, 2007.

mektedir. Bu anlamda iki inceleme alanı ontolojik anlamda farklı olup incelemeyi politika düzleminden olgu düzlemine alır. Bize göre, Avrupalılaşıma çalışmaları özelliği, Avrupalılaşıma siyasetinin kendisinin doğrudan bir politika olduğunun olgusal düzlemde kabul edilmiş olmasıdır.

İnceleme konusu olarak Avrupalılaşıma, kendini en somut anlamda *kamu politikasının Avrupalılaşıması* çalışmaları içinde belirginleştirmiştir. Bu da Fransa’da kamu politikası alanında diğer bilim dalları ile iç içe geçen yeni bir inceleme alanı olarak önemli inceleme alanlarından biri olmuştur.⁴⁹ Buna göre, Avrupa Birliği’nin yönetsel olarak ulusal sistemler üzerine etkileri “policies, policy ve polity” düzeyinde sınıflandırılarak incelenebilecek bir yapıdadır. Brüksel’in ulus ve ulusaltı düzeylerde sektörel düzeyde ve Birlik açısından gündemi belirlemesi; Birlik düzeyinde bir temsil alanının oluşması ve karar alma mekanizmasının değişmesi kamu politikasının Avrupalılaştığının en önemli göstergeleridir.⁵⁰

Fransız yönetim yazınında Avrupalılaşıma üzerine çalışmalar, özellikle, karar alma mekanizmasının hem Avrupa Birliği’nin kamu politikalarına hem de ulus devletlerin kamu politikalarına yansımaları açısından ve Avrupalılaşıma kamu politikalarının yapısı, süreçleri ve mekanizmaları açısından oldukça ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Son olarak, karşılaştırmalı kamu yönetimi, günümüz Fransa’ında önemli bir inceleme alanı olarak göze çarpmaktadır. Her ne kadar karşılaştırmalı kamu yönetimi, Fransız yönetim yazınının zayıf alanlarından biri olsa da,⁵¹ özellikle Avrupa ölçeğinde yapılan karşılaştırmalı çalışmalar giderek fazlalaşmaktadır. Bu alanın en iddialı çalışmaları, yerel ve bölgesel yönetimler üzerine yapılmış karşılaştırmalardır.⁵²

Kamu Politikası İncelemeleri

Fransa’da kamu politikası incelemeleri (politique publique) siyaset ve yönetim biliminin önemli bir koludur. ABD kökenli olan kamu

---

⁴⁹ Kamu politikasının Avrupalılaşmasına pek çok örnek verilebilir. Savunma politikası ve orduda Avrupa etkisini inceleyen oldukça iyi bir çalışma için bkz: Bastien Irondele, “Europeanization without the European Union? French Military Reforms, 1991-1996”, *Journal of European Public Policy*, 10/2, April 2003, s.208-226.

⁵⁰ Pierre Muller, *Les politiques publiques*, Que-sais je?, PUF, 2003, s. 97-102.

⁵¹ Jacques Chevallier, *Administrative Science in France*, s. 97.

⁵² Bu konuda Romain Pasquier, François Bafail ve Béatrice Hibou’nun çalışmalarına bakılabilir.

politikası incelemeleri, Fransa’da devletin değişimiyle birlikte, özellikle 1980’li yılların sonundan itibaren önem kazanmaya başlamıştır.⁵³ Yönetim alanındaki hukuk egemenliğini azaltma çabaları kamu politikası incelemelerinin yükselmesinin önemli bir nedenidir. Ancak, hukuktan tamamen bağımsız bir kamu politikası anlayışı yazında epistemolojik bir yanlış olacağından pek çok araştırmacı disiplinde hukuk boyutunu göz önünde tutmuştur.

Kamu politikası incelemelerinin başka bir boyutu “*action publique*” tartışmalarıdır. Buna göre, devlet artık faaliyetleri/eylemleri ile değerlendirilmekte ve bu faaliyetin sonuçları ile olumlanmakta ya da olumsuzlanmaktadır. Devlet tartışmalarının önemli bir boyutu, her zaman onun yeri ve meşruluğu sorunsalı olsa da, devletin faaliyetleri, artık özel ve kamusal aktörler arasındaki ilişkiler ve onların topluma müdahale dinamikleri olarak değerlendirilmektedir. Kamu politikası yazını Fransa’da özellikle 1980’lerden sonra, genel olarak örgütten eyleme doğru bir geçiş olduğunu düşünenlerin tartıştığı bir inceleme alanı olmuştur. Buna göre, artık *yönetimin ne olduğu değil, ne yaptığı* inceleme konusudur. Kamu yönetimi disiplini açısından bu yeni tartışmaların ABD kökenli olarak “policy analysis” politika çözümlemesi olarak formüle edildiği de bilinmektedir.⁵⁴ ABD kökenli politika çözümleme paradigması günümüz Fransa’sının en çok üzerinde çalışılan inceleme konularından biridir.⁵⁵ Ancak kimi yazarlar, bu incelemelerin daha sonra yönetsel ve yazınsal gelenek içinde evrildiğini iddia etmektedir.⁵⁶ Bu konu, disiplinde önemli bir inceleme konusu olarak halen tartışılmaktadır. Fransa özelinde, devleti bir başka biçimde incelemenin yöntemi olarak da tartışılan politika çözümlemesi, aynı zamanda devleti merkeze alan bu yaklaşıma karşı bir tepki olarak da değerlendirilebilir. Ayrıca, politika analizi incelemelerinin Fransa’da popüleriği, tepeden inme bir yaklaşımı hatırlatan kamu politikasına bir tepki olarak da değerlendirilmelidir. Bu da devletin faaliyetlerinde karar, yapı ve mekanizma süreçlerinde sadece kamunun öncelikli olmadığı bir sürece işaret etmektedir.

---

⁵³ Pierre Muller, *Les Politiques Publiques*, s.4.

⁵⁴ Pierre Muller, Yves Surel, *L’analyse des politiques publiques*, Montchrestien, Paris, 1998, s. 10-11.

⁵⁵ Jacques Chevallier, “La Science Administrative et le Paradigme de l’Action Publique”, *Etudes En l’Honneur de Gérard Timsit*, Bruylant, Bruxelles, 2004, s.273.

⁵⁶ Laurie Boussaguet, Sophie Jacquot, Pauline Ravinet (ed.), *Dictionnaire des politiques publiques*, Presses de Sciences Po, Paris, 2004, s.20.

“*Action publique*” incelemeleri Fransa’da oldukça dinamik, araştırmacıların yoğunlukla çalıştığı ve üzerine pek çok akademik çalışma yapılan bir alan olarak dikkati çekmektedir.⁵⁷ Chevallier’e göre, yönetim yazınındaki yeni açılımlar yönetim incelemelerine yeni bir bakış kazandırmış, kamusal eylemin pragmatik olarak inşası anlamında yeni bir inceleme alanı ortaya çıkarmıştır.

SONUÇ

Fransa’da özellikle hukukçular ve sosyologlar, yönetim biliminin sosyal bilimlerin içinde tartışmalı olan bir bilim dalı olduğunu iddia etmişlerdir.⁵⁸ Yönetim bilimi ve disiplinin niteliği üzerine tartışmanın boyutları ve tarafları da her zaman oldukça sert olmuştur. Bunun nedeni hukuk ve sosyoloji ağırlıklı geleneksel çalışmalarla işletmecilik akımı arasındaki gerilimdir.

Yönetim incelemelerini sınıflandırmaya çalıştığımız bu makalede, Fransa’da hukuk ve sosyoloji ağırlıklı çalışmaların egemenliğinin yanında, Avrupalılaşıma ve kamu politikası incelemelerinin de önemli inceleme konuları olarak karşımıza çıktığı saptanmıştır. Bugünün Fransa’sında yönetim incelemelerinin güncel akademik durumuna topluca bakıldığında, Fransızların kendi tarihsel miraslarına ve tarihsel konumlanışlarına göre, hem disiplinin niteliği hem de güncel reformların başarısı anlamında bir gerileme içinde olduğu alanın uzmanları tarafından saptanmıştır.

Alanyazının uzmanlarının vurguladığı ve bizim çalışmamızın en önemli sonucu, yönetim incelemelerinin bugünkü dağılımı ve akımların arasında dengenin büyük ölçüde Anglo-Amerikan yaklaşımlar tarafından belirlendiği yönündedir. Özellikle kamu işletmeciliği yaklaşımı, kamu politikası ve Avrupalılaşıma alanlarının içine sızmış bir biçimde tüm alanları etkilemektedir.

Fransa’da Anglo-Amerikan yönetim düşüncesi geleneğinin gerçeklikleri Fransız gerçeklikleri ile artık çelişki içinde değil, uyum içindedir. Bu açıdan, Fransa’da yönetim incelemeleri ve buna bağlı olarak devlet reformları günümüz Fransa’sında yabancı gerçeklikler bütünü olmaktan çıkmış, değişen Fransa’nın gerçeklikleri haline gelmiştir. Bu anlamda,

---

⁵⁷ Gilles Massardier, *Politiques et action publiques*, Armand Colin, 2003.

⁵⁸ Luc Rouban, “Où va la science administrative?”, *La Revue Administrative*, No.301, 1998, s.192-196.

yönetim incelemelerindeki nesne, yöntem ve terminolojide uyumsuzluk dönemi de yerini neoliberal ideolojiye uyumlu bir yönelime bırakmıştır. Bu noktadan hareketle, Fransa'nın Türk kamu yönetimi yazını açısından öneminin niteliği değişmiştir.

KAYNAKÇA

- Ballé, Catherine, *Sociologie Des Organisations: Les Dernières Évolutions D'une Tradition (1990-2006)*, 27-06-2007, [Erişim Tarihi: 01.08.2008], http://www.cso.edu/fiche_actu.asp?actu_id=563
- Bonichot, Jean Claude, "Où en est la science administrative?", *AJDA*, 2003, s.961.
- Bozkurt, Gülnihal, *Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi, Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Resepsiyon Süreci (1839-1939)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1996.
- Bretteville, Louis, "La crise de la science administrative", *La Revue Administrative*, No. 317, 2000, s. 502-503.
- Brondel, Séverine, L'Institut français des sciences administratives, *AJDA*, No. 35, 2005, s. 1930-1931.
- Burdeau, François, *Histoire de l'administration française du 18e au 20e siècle*, 2. édition, Montchrestein, Paris, 1994.
- Chaty, Lionel, *L'administration face au Management*, L'Harmattan, Paris, 1997.
- Chevallier, Jacques, "Administrative Science in France", *The Modern State and its Study*, W. Kickert, R. J.Stilman (ed.), Edward Elgar, 1999, s.83-99.
- Chevallier, Jacques, "La Science Administrative et le Paradigme de l'Action Publique", *Etudes En l'Honneur de Gérard Timsit*, Bruylant, Bruxelles, 2004, s.267-292.
- Chevallier, Jacques, "Le Regard des sciences sociales", Françoise Gallouédec-Genuys (ed.), *A Propos de l'Administration Française*, La Documentation Française, Paris, 1998, s.175-185.
- Chevallier, Jacques, Loschak, Danièle, *Science Administrative*, Tome 1, LGDJ, Paris, 1978.
- Crozier, Michel, *Etat modeste, Etat moderne*, Fayard, Paris, 1987.
- Crozier, Michel, *Le phénomène bureaucratique*, Le Seuil, Paris, 1964.
- Çiner, Can Umut, "Fransız Yönetim Düşüncesinin Gelişimi: Polis Biliminden Örgüt Bilimine", *Yayına Kabul Edilmiş Çalışma*, Haziran 2008.
- Djelic, Marie-Laure, "L'arrivée du management en France: Un retour historique sur les liens entre managérialisme et Etat", *Politiques et management public*, Vol. 22, No.2, 2004, s.1-17.
- ENA, *Rapport Annuel de l'ENA 2005*, Août 2006.
- Franc, Michel, "L'Institut français des sciences administratives aujourd'hui et demain", *L'Etat de Droit Mélanges en l'honneur de Guy Braibant*, Dalloz, Paris, 1996, s.221-228.
- François, Guy, "Dix années d'études sur la science administrative", *La Revue Administrative*, No.355, 2007, s.39-41.
- Garrigou, Alain, "Comment Sciences-Po et L'ENA deviennent des 'business schools'", *Le Monde Diplomatique*, Novembre 2000.
- Goyard, Claude, "La crise de la science administrative", *La Revue Administrative*, No.301, 1998, s.117-121.
- Guillaume, Henri, Guillaume Dureau, Franck Silvent, *Gestion Publique: L'Etat et la Performance*, Presses de Sciences Po, Paris, 2002.
- Gunzburg, Sylvaine, "Sur la nécessité de critiquer les travaux de science administrative", *La Revue Administrative*, No.349, 2006, s.41-44.

- Irondele, Bastien, "Europeanization without the European Union? French Military Reforms, 1991-1996", *Journal of European Public Policy*, 10/2, April 2003, s.208-226.
- Lalumière, Catherine, *Science Administrative, 1973-1974*, Centre d'Etudes et de Recherches de Science Administrative, Paris, 1974.
- Langrod, Georges, "La science de l'administration publique en France au 19ème et au 20ème siècle, Aperçu historique et état actuel - I", *La Revue Administrative*, No.79, Janvier - Février, 1961, s.5-11.
- Legendre, Pierre, *Histoire de l'administration, de 1750 à nos jours*, PUF, Paris, 1968.
- Lenain, Sébastien, "Ne pas voir en science administrative", *La Revue Administrative*, No.347, 2005, s.479-481
- Marcou, Gérard, "L'Administration Publique en Allemagne et En France: Des systemes différents, des valeurs communes", *Revue Française d'Administration Publique*, No.78, Mai-Juin 1996, s.357-373.
- Massardier, Gilles, *Politiques et action publiques*, Armand Colin, 2003.
- Muller, Pierre, *L'Administration française est-elle en crise?*, L'Harmattan, Paris, 1992.
- Muller, Pierre, *Les Politiques publiques*, Que-sais-je?, PUF, Paris, 2003.
- Muller, Pierre, Surel, Yves, *L'analyse des politiques publiques*, Montchrestien, Paris, 1998.
- Palier, Bruno, Yves Surel (ed.), *L'Europe en Action, L'Européanisation dans une perspective comparée*, L'Harmattan, Paris, 2007.
- Rouban, Luc, "Où va la science administrative?", *La Revue Administrative*, No.301, 1998, s.192-196.
- Smith, Andy, "Studying Administrative Reform in Britain and France: Academic Questions, Traditions and Debates", *Public Policy and Administration*, Vol. 16, No. 4, 2001, s. 9-19.
- Thobie, Jacques, *Intérêts et Impérialisme Français dans l'Empire Ottomane (1896-1914)*, Paris, Publications de la Sorbonne, 1977.
- Thoenig J. C., Willig, J. C., "Note Critique sur l'analyse organisationnelle: démarche scientifique et phénomène culturel", *Sociologie du Travail*, 1966, No.3.
- Thuiller, Guy, *Témoins de l'administration*, Berger Levrault, Paris, 1967.
- Thuillier, Guy, Tulard, Jean, *Histoire de l'Administration française*, Que sais-je?, PUF, Paris, 1984.
- Timsit, Gérard, "L'interdisciplinarité dans la recherche administrative en Europe", *Théorie de l'administration*, Economica, Paris, 1986, s.17-42.
- Timsit, Gérard, "La Science Administrative d'Hier a Demain...Et Apres Demain", *Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et a l'Etranger*, No.4, 1982.
- Timsit, Gérard, "La Réforme Managériale de l'Etat: Le cas de la France", *Seminario Internacional a Reforma Gerencial Estado*, Brasilia, 1998, [Erişim Tarihi: 11.09.2007], www.planejamento.gov.br/arquivos_down/segas/publicacoes/reforma/seminario/TIMSIT.PDF
- Touraine, Alain, "Les politiques de la science, entre recherche et société", V. Duclert – A. Chatriot (ed.), *Quel Avenir Pour La Recherche?*, Flammarion, Paris, 2003, s. 53-58.
- Trosa, Sylvie, *Vers un management post bureaucratique la réforme de l'Etat, une réforme de la société*, L'Harmattan, Paris, 2007.
- Vallermont, Serge, *Le débat public: une réforme dans l'Etat*, LGDJ, Paris, 2001.
- Weller, Jean Marc, *L'Etat au guichet: sociologie cognitive du travail et modernisation administrative des services publics*, Désclée de Brouwer, 1999.
- Wunder, Bernd, "Le Modèle Napoléonien d'Administration: Aperçu Comparatif", Bernd Wunder (ed.), *Les Influences du Modèle Napoléonien d'Administration Sur L'Organisation*, IIAS, Bruxelles, 1995, s.9-21.
- Yolka, Phillippe, "ENA: aliénation sans déclassé", *AJDA*, 2005, s.2313.